

Nagyarányu leihamisítás Szegeden.

(A Szeged tudósítójától.) Szenzációs bűntény aktái zárultak le ma délelőtti a szegedi rendőrségen. Már tegnap délután beszéltek itt-ott, hogy hétfőn délelőtti őrizetbe vette a rendőrség Tzschöckel Hermann Korona-utca 1. szám alatti lakost, a Tevé-nyomda volt tulajdonosát és Horacsek Rezső szegedi moziigazgatót. Munkatársunk már tegnap délután a rendőrséghez fordult, hogy a váratlan és mindenütt megdöbbenést keltő letartóztatásról információt szerezzen, a rendőrség azonban a nyomozás érdekében még nem szolgáltatott adatokat a nyilvánosság számára s mindössze annyit lehetett csak megtudni, hogy Tzschöckel és Horacsek egy nagyarányu leihamisítással kapcsolatosan vették őrizetbe. Ma délelőtti azonban befejeződtek az összes kihallgatások és ezzel egy körülbelül 25—30 millió pénzhamisításról írtott le a leplet dr. Weber Árpád rendőrkapitány, aki két detektív segítségével hosszabb idő óta nyomozott már ebben a páratlanul érdekes bűntényben, amelyről az alábbi tudósításban számolunk be:

Az első gyanúokok.

Néhány héttel ezelőtt dr. Bottka Sándor rendőrfőtanácsos felhívta dr. Weber Árpád rendőrkapitány figyelmét Brasnyó József Petőfi Sándor-sugárut 51. szám alatti lakosra, aki már hosszabb idő óta gyanús összeköttetést tartott fenn egy temesvári kereskedővel. Nemsokára ezután egyes napilapok tényleg olyan híreket közöltek, amelyek szerint Nagyváradon egy leihamisítással kapcsolatosan letartóztatták Brasnyót és másik két társát. A hírek szerint a leiket a szegedi Tevé-nyomdában hamisították. Ez az utóbbi adat, bár nem látszott valószínűnek, mégis alkalmas volt arra, hogy dr. Weber Árpád nyomozást indítson a homályos ügyben.

Kapóra jött a rendőrkapitánynak, hogy egy ismerőse éppen Temesvárra utazott. Weber megbizta őt, hogy a leihamisításról szóló rendőri jegyzőkönyveket és újságcikkeket szerezze meg és hozza Szegedre, ami az elmúlt szombaton meg is történt. A jegyzőkönyvek és hírlapi cikkek alapján nagyjában tisztázottnak láthatta a rendőrség, hogy milyen módon fedezték fel Nagyváradon a leihamisítást és hogy milyen szálak fűzik a bűntényt az előzetes letartóztatásba helyezett szegedi szereplőkhöz.

Mi történt Nagyváradon?

1923 január 20-án körül a nagyváradi Banca Nationalnál hamis 500 leissel fizetett az egyik ügyfél. A bank tisztviselői hamar észrevették, hogy a pénz hamis, mert ha a bankjegy bal oldalán levő számot egy adott kulcsszámmal megszorozzák, akkor egy ennek megfelelő szériaszámnak kell kijönni, ami ebben az esetben nem történt meg. A váradi rendőrség hamarosan kinyomozta, hogy a hamispénzt Farkas József valutaügynök váltotta be, aki viszont bevallotta, hogy 1922 decemberében találkozott Barta Béla temesvári kereskedővel, aki megkérte őt, hogy vegyen neki magyar koronát és dollárokat, mert egy paprikázlet lebonyolításához szüksége van az idegen valutára: erre a célra átadott neki Barta 250 darab 500 leiest, ő azonban nem tudta, hogy azok hamisak.

A vallomás alapján a temesvári rendőrség azonnal letartóztatta Barta Bélát, aki elmondotta, hogy üzleti összeköttetésben áll Brasnyó József szegedi lakossal, aki valamikor lakatosinas volt nála. Brasnyó paprikát szállított neki és egy alkalommal két paprikás zsákban 2—2000 darab ötszáz leiest küldött neki. Ezekből körülbelül háromszáz darabot értékesített s mikor megtudta, hogy hamisítványok, 1700 darabot elégetett, a meglevő 2000 pedig még most is a paprikás zsákban van.

A csel.

A temesvári szigurancia nyomozása most már Brasnyó kézrekerítésére irányult. Brasnyó azonban Szegeden tartózkodott és így a temesvári szigurancia nem férhetett hozzá. Cselhez folyamodtak tehát és Barta Béla nevében sürgönyöztek Brasnyónak Szegedre, hogy azonnal utazzon Temesvárra. Brasnyó tényleg el is utazott Temesvárra, ahol a detektívek Barta feleségéhez csalták. Mikor Brasnyó kijött Bartáné szobájából, egy úriemberbe ütközött, aki emiatt rákiabált és igazolásra szólította fel Brasnyót.

— Kicsoda ön? — kérdezte Brasnyó.

— A szigurancia főnöke vagyok — felelte emez. — Van magának tartózkodási engedélye? Persze ez nem volt neki. Bevitték a rendőrségre, ahol beismerő vallomást tett. Igyekezett természetesen mindent elhárítani magáról és a kezdeményezés szerepét Horacsekre tolt, azonkívül elmondotta, hogy a hamis leiesekeket Tzschöckel Hermann litográfiai műintézetében készítették Szegeden, Korona-utca 1. szám alatt.

A szegedi leleplezés.

Dr. Weber Árpád rendőrkapitány, még mielőtt a temesvári rendőrség aktái és a hírlapi közlemények birtokába kerültek volna, gyanakodott, hogy a bűntény szála Horacsek felé vezetnek. Mert mialatt Brasnyót megfigyeltette, észrevette, hogy igen sokat érintkezik Horacsekkel, Horacsek irodájában sokszor hosszas és bizalmas tárgyalásokra jöttek össze. A rendőrség érelyes fellépésének azonban semmi alapja nem lehetett mindaddig, amíg szombaton reggel dr. Weber rendőrkapitány kézhez nem kapta a temesvári szigurancia jegyzőkönyveit, a Nagyvárad és a Temesvári Hírlap című lapok közleményeit, amelyekből megállapítható lett Horacsek és Tzschöckel szerepe a leihamisítás ügyében.

Hétfőn, a reggeli órákban a detektívek bekísérték a rendőrségre Horacseket és Tzschöckel Hermann, ahol dr. Weber rendőrkapitány eléjük tárta a megszállott területekről ellenük beszerzett adatokat. A tagadásnak semmi értelme nem lehetett már és Horacsekék valóban beismerő vallomást tettek.

Dollár, vagy lei?

Elmondották, hogy 1921 nyarán Brasnyó József igazgatósági tagja volt annak a mozinak, ahol Horacsek akkor még mint ellenőr működött. Ebben az időben szorosabb barátságot kötöttek egymással. Brasnyó egy alkalommal elmondotta Horacseknek, hogy Óbecsén magyar pénzt hamisítanak és sikerrel adják tovább. Jó lenne, ha ők is hamisítanának pénzt. Több alkalommal tárgyaltak a dologról és eleinte dollárt akartak hamisítani, ami legkifutottabb lett volna. Ebben meg is állapodtak, csak embert kellett találni, aki a hamisítványokat hajlandó elkészíteni. Horacsek vállalkozott rá, hogy szerez egy megfelelő műszaki embert. Horacsek Tzschöckelt szemelte ki erre a célra, aki a mozival régebben összeköttetésben állt, mint a mozijegyek készítője. Tzschöckel szegény ember, nyomdáját évekként ezelőtti potom pénzért volt kénytelen eladni, munkája, kis nyomdája nem jövedelmezett neki eleget és talán ennek tulajdonítható, hogy belement a pénzhamisításba. Horacsek neki is a dollárt ajánlotta, de Tzschöckel azt mondta, hogy a dollárt nem lehet, vagy csak nehezen lehet hamisítani, ahhoz különleges gépek kellenének.

Brasnyó ekkor azt a tanácsot adta, hogy leg-

jobb volna ötszáz leiesekeket gyártani és ebben meg is állapodtak. Miután Tzschöckelnek nem volt pénze, hogy papírosít és a szükséges anyagokat beszeresse, Brasnyó Horacsek útján 500,000 koronát küldött neki.

A próbaminta.

Tzschöckel ezután megkezdte az ugynevezett próbaminta elkészítését. Brasnyó adott neki egy 500 leiest, amit Tzschöckel kőbe véselt és litografálta az első példányt. Meg kellett most már állapítani, hogy jó-e a hamisítvány. Brasnyó vállalkozott, hogy hoz egy embert, aki megnézi és érintkezésbe lépelt Barta Béla temesvári kereskedővel, aki emiatt Szegedre is utazott. Barta megnézte a hamisítványt és forgalomképesnek találta, egyben vállalkozott arra is, hogy megszállott területen értékesíteni fogja a hamisítványokat. Mindez még a múlt év októberében történt.

Kicsempészik a leiket.

Megkezdődött tehát a Korona-utca 1. számú ház udvarán levő kis helyiségben a nagyarányu leigyártás. Tzschöckel vallomása szerint decemberben már 3500 darab 500 leies készült el, ami circa 25 millió magyar koronának felel meg. Tzschöckel egy darabot sem tartott műhelyében, hanem elvitte Brasnyó lakására, aki éppen ebben az időben akart 25—30 métermázsza paprikát Bartának Temesvárra szállítani. Brasnyó kétfelé osztva egy-egy paprikászsákba csomagolta a pénzt, majd a paprikát autón Apátfalvára szállította, hogy a határon át Temesvárra vigyék. A magyar vámőrség azonban nem engedte átvinni a paprikát mindaddig, amíg a zsákokat át nem őrítik, mert látni akarták annak valódi tartalmát, nehogy csempészárut vigyenek ki. Brasnyóék természetesen nem merték kiüriteni a zsákokat, hanem inkább visszahozták Szegedre és itt az Intercontinentale szállítmányozási vállalatnál, mint exportárut adták fel a paprikát. Így jutottak a hamisítványok Temesvárra Bartához, aki a már ismertetett módon, Farkas útján hozta őket forgalomba. Brasnyó január 22-én utazott el végleg Szegedről és jutott a temesvári szigurancia fogdájaiba.

Tzschöckel vallomásában Horacsekre hárítja a vádak nagyobb terhet, de mindkettőjük vallomása beismerő és ezért továbbra is fogva maradnak. Ma délután egy detektív lakására vitte Tzschöckelt, ahol házkutatást tartottak és beszerezték a hamisításra vonatkozó bűnjeleket. Dr. Weber Árpád rendőrkapitány, aki jóformán adat nélkül nyomozta ki a komplikált bűntényt, már teljesen befejezte a nyomozást és kihallgatásokat, úgy hogy a bűntény aktái és szereplői hamarosan az ügyességhöz kerülnek.

Dr. Weber Árpád egyébként a következőket mondta munkatársunknak:

— Örülök, hogy sikerült ezt a bűntényt leleplezni, mert legalább megmutathatjuk a román sziguranciáknak, hogy mi teljesen elfogulatlanul járunk el a bűnösökkel szemben, még ha a románoknak ártanak is azok.

A lakáskérdés a drágasági bizottság előtt.

(A Szeged budapesti tudósítójától.) A nemzetgyűlés drágasági bizottsága holnap összeül, hogy a mind nyomasztóbbá és fenyegetőbbé váló drágaság problémájával foglalkozzék. Elsősorban a lakáskérdés szerepel a megvitatandó kérdések között, mert azokból a hírekből ítélve, amelyek a készülő törvénytervezetről eddig kiszivárogtak, az ellenzék úgy látja, hogy a lakáskérdés problémájának a népjóléti miniszter által tervezett megoldása a drágaságnak szinte páratlan arányu és mindent előtérbe húl-lámaitt fogja felidézni. Értesüléseink szerint a kormánypárti képviselőknek tekintélyes része is ellene van a lakások felszabadításának és olyan arányu béremelésnek, mint amelyekről a hírek szólnak és így valószínű, hogy a drágasági bizottság holnap pártkülönbbség nélkül egyöntetűen fog szembeszállni a népjóléti miniszter tervezetével.

Vass Józsefnek a nemzetgyűlés mai ülésén Vázsonyi Vilmos sürgős interpellációjára adott válaszáat az ellenzéki képviselők egyáltalán nem tartják megnyugtatónak és kielégítőnek és a közönség körében mutatkozó nyugtalanságra hivatkozva, felkérték Heinrich Ferencet, a drágasági bizottság elnökét, hogy az ülésre hívja meg a népjóléti minisztert, aki ott talán már

bővebb felvilágosítással szolgálhat. Heinrich Ferenc a felhívásnak eleget tett és felkérte a népjóléti minisztert, hogy arra való tekintettel, hogy a drágasági bizottság holnapi tanácskozásának előterében az általa tervezett lakásjavaslat fog állani, vagy személyesen jelenjen meg az ülésen, vagy legalább is képviseltesse magát, hogy a bizottság tagjai megkaphassák az általuk kívánt felvilágosítást.

A népjóléti miniszter a lakásrendeletéről.

A kiadandó lakásrendelettel kapcsolatban Vass József népjóléti miniszter a következő nyilatkozatot tette:

— A közvéleményt nagy aggodalomban tartja, hogy bizonyos lakáskategóriákat és bizonyos üzlethelyiség-kategóriákat a szabad forgalomnak adunk át. Tény az, hogy lassanként néhány kezdeményező lépést kell tenni a szabadforgalom felé, természetesen azoknál a kategóriáknál, melyeknél ez a legkisebb megrázkodtatás nélkül keresztülvihető. A közvélemény megnyugtatóására azonban hangsúlyoznom kell, hogy a felmondás arányában való felszabadítás el sem képzelhető legalább némileg is megfelelő mennyiségű lakás kitermelése nélkül. Ezenfelül még